

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
соціальної педагогіки та психології
О. В. Пономаренко
(ініціали та прізвище)
2024 р.

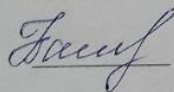
ЛОГОПЕДІЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки бакалаврів
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності «Спеціальна освіта»
спеціалізації 016.01 Логопедія
освітньо-професійна програма «Логопедія»

Укладач: Апухтіна В. В., викладач кафедри соціальної педагогіки та спеціальної освіти

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної
педагогіки та спеціальної освіти

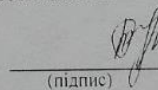
Протокол № 8 від «23» січня 2024 р.
Завідувач кафедри соціальної
педагогіки та спеціальної освіти

Н. В. Заверико

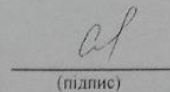
Ухвалено науково-методичною радою
факультету СПП

Протокол № 6 від «24» січня 2024 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціальної педагогіки та
психології

Т. В. Турбар
(ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньої програми

Т. Г. Соловйова
(ініціали, прізвище)

Запоріжжя 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної педагогіки
та психології

О.В. Пономаренко

« _____ » _____ 202__

ЛОГОПЕДІЯ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 016 «Спеціальна освіта»
спеціалізації 016.01 – Логопедія
освітньо-професійна програма – Логопедія

Укладачі: Апухтіна В.В. викладач кафедри соціальної педагогіки та спеціальної освіти

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної педагогіки
та спеціальної освіти

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 202__ р.
Завідувач кафедри соціальної педагогіки та
спеціальної освіти

_____ Н.В. Заверико

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 202__ р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціальної педагогіки та
психології

_____ І.В. Козич

Погоджено
з навчально-методичним відділом

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка»	Кількість кредитів – 5	Обов'язкова	
		Цикл дисциплін Цикл професійної підготовки спеціальності	
Спеціальність 016 – «Спеціальна освіта»	Загальна кількість годин – 150	Семестр	
Спеціалізація 016.01 – Логопедія		3 -й	3 -й
Освітньо-професійна програма Логопедія	Змістових модулів – 8	Лекції	
		28 год.	
		Практичні	
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів –16	28 год.	
		Самостійна робота	
		94 год.	
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Логопедія» є формування у студентів теоретично-методичних знань про основи логопедії як науки, методи корекції дислалії та розвиток навичок для виправлення порушень звуковимови. Він також фокусується на фонематичному сприйнятті та мовленнєвому розвитку дітей, охоплюючи методи корекції фонематичних порушень і практичні аспекти організації логопедичного кабінету.

Основними **завданнями** викладання дисципліни «Логопедія» є:

- Надання студентам теоретичних знань про логопедію як науку, онтогенез мовлення;
- Ознайомлення з поняттям порушення мовлення, ФФНМ та звуковимови: етіологія, механізми виникнення, симптоматика та класифікація;
- Ознайомлення з методикою логопедичної роботи при порушенні звуковимови;
- Вивчення фонематичних процесів у дітей, їх формування, діагностику та корекцію;
- Ознайомлення з організацією логопедичного кабінету, його обладнанням та матеріально-технічною базою для ефективної логопедичної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>Результати навчання:</p> <p>РН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації - логопедія, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.</p> <p>РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.</p> <p>РН4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного, зокрема мовленнєвого розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.</p> <p>РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.</p> <p>РН8. Організувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку, діагностико-консультативну діяльність.</p> <p>РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.</p> <p>РН11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку.</p> <p>РН12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку.</p>	<p>Методи навчання:</p> <p>Лекції (у тому числі в умовах дистанційного навчання): проблемно-інформаційно-візуалізаційні; партнерська взаємодія, спрямована на спільний пошук логіки розв'язання проблеми, побудову загальної схеми її розв'язання (кумуляція ідей, гіпотез, засобів розв'язання) з метою обґрунтування доказових суджень, аргументів щодо визначення нейрофізіологічного механізму порушення, використання прийомів критичного аналізу, порівняння патологічних проявів у контексті різних форм.</p> <p>Практичні заняття (у тому числі, в умовах дистанційного навчання): навчальні задачі (конкретні випадки діагностування і визначення стратегій подолання різних форм порушень мовлення та демонстрація відео з практичного досвіду викладача).</p> <p>Самостійна робота: репродуктивні (заповнення схем, таблиць, що вимагають осмислення, запам'ятовування і простого відтворення раніше отриманих знань), реконструктивні (доповнення лекцій викладача, складання планів, конспектів проаналізованих джерел з теми), евристичні (вирішення проблемних завдань, отримання нової інформації, її структурування і використання в нових ситуаціях) з використанням освітньої платформи Moodle.</p> <p>Контрольні заходи:</p>

<p>PH15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.</p> <p>PH16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.</p> <p>PH17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.</p> <p>PH19. Володіти основними принципами, правилами, прийомами і формами суб'єкт-суб'єктної комунікації.</p> <p>PH20. Застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.</p> <p>PH21. Працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку в різних типах закладів</p>	<p>Поточний контроль: оцінювання усних і письмових відповідей (за результатами індивідуального, фронтального опитування, виконання тестів); творчих робіт у вигляді презентацій, різноманітних видів наочності.</p> <p>Модульний контроль: оцінювання результатів виконання тестів.</p> <p>Підсумковий семестровий контроль – залік.</p>
<p style="text-align: center;">Компетентності:</p> <p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p>СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку.</p> <p>СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з порушеннями мовленнєвого розвитку, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.</p> <p>СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю, в тому числі, і з порушеннями мовленнєвого розвитку в різних типах закладів.</p> <p>СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації</p>	

<p>корекційно-розвивального освітнього середовища.</p> <p>СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.</p> <p>СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.</p> <p>СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.</p> <p>СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p> <p>СК-19. Здатність до проектування індивідуальних траєкторій розвитку, соціальної адаптації та інтеграції осіб з порушеннями мовлення, відповідно до результатів психолого-педагогічної та логопедичної діагностики</p> <p>СК-20. Здатність доцільно добирати та застосовувати логопедичні технології для корекції мовленнєвого розвитку осіб з різними нозологіями з урахуванням соціально-педагогічного контексту.</p>	
---	--

Міждисциплінарні зв'язки. Проблематика курсу «Неврологічні основи логопедії» пов'язана з курсами «Анатомія, фізіологія дитини з основами гігієни та фізичної культури», «Логопсихологія», «Спеціальна педагогіка», «Діагностика мовленнєвих порушень з логопропедевтикою», «Технології спеціальної та інклюзивної освіти», «Логопедичний масаж та артикуляційна гімнастика».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ до логопедії

Тема 1.1. Теоретичні та методологічні основи логопедії.

Поняття про мовлення як функціональну систему. Мовленнєва норма і порушення мовлення. Логопедія як наука про порушення мовлення, про методи їхнього попередження, виявлення й усунення засобами спеціального навчання і виховання. Предмет і об'єкт логопедії. Теоретичні і практичні задачі логопедії. Методологічні принципи логопедії: загальнодидактичні (науковість, систематичність, доступність, наочність, виховуючий характер навчання, свідомість та активність, індивідуальний підхід) та специфічні (принцип розвитку, онтогенетичний принцип, принцип системності, принцип комплексності, принцип зв'язку мовлення з іншими сторонами психічного розвитку дитини, принцип діяльнісного підходу). Методи, що використовуються в логопедії: організаційні, емпіричні, кількісні інтерпретаційні. Значення логопедії. Взаємозв'язок логопедії з науками психолого-педагогічного, медико-біологічного і лінгвістичного циклів.

Тема 1.2. Система логопедичної допомоги в Україні.

Сучасний стан логопедичної допомоги в Україні. Розвиток логопедичної допомоги в Україні. Новітні здобутки системи логопедичної допомоги в Україні. Система логопедичної допомоги дітям в закладах охорони здоров'я, системи соціального захисту, системи спеціальних закладів, діяльність ІРЦ.

Тема 1.3. Принципи і методи логопедичного впливу.

Логопедичний вплив – педагогічний процес, в якому реалізуються завдання корегуючого навчання і виховання. Дидактичні основи корекційно-педагогічної роботи, засоби і прийоми сучасної логопедії. Методи логопедичного впливу: практичні (вправи, ігри, моделювання), наочні (спостереження, перегляд малюнків, картин, профілів артикуляції, діафільмів, кінофільмів, прослуховування магнітофонних записів тощо), словесні (розповідь, бесіда, читання). Актуальні проблеми сучасної логопедії. Ефективність логопедичної роботи та фактори, що її зумовлюють. Вимоги до особистості логопеда і його професійної підготовки на сучасному рівні. Соціальна роль логопеда.

Тема 1.4. Розвиток мовлення дітей раннього віку в процесі нормального онтогенезу.

Формування мовлення. Дослідження дитячого мовлення у вітчизняній психології і психолінгвістиці. Концепція Л.Виготського про розвиток мовлення як специфічної діяльності, опосередкованої мовними знаками. Знакова регуляція людської поведінки (О.Лурія). Загальна періодизація мовленнєвого розвитку дитини. Періоди розвитку дитини. Перший період – період немовляти (перший рік життя дитини). Другий період – раннє дитинство (від одного до трьох років). Третій період – дошкільне дитинство (від трьох до семи років). Сенсомоторний розвиток дитини: зорове сприймання та просторові уявлення; слухове сприймання; розвиток моторики і тактильної чутливості; мисленнєвий розвиток; рефлексії немовляти та час згасання їх; показники поведінки немовляти; характерні ознаки мисленнєвих проявів (раннє дитинство); стадії сенсомоторного інтелекту; ознаки інтелектуального розвитку. Оволодіння звуковою формою слова. «Звукові жести» як попередники фонем. Артикуляційна практика дитини: голосні і приголосні періоду белькоту (розвиток вокалізму і консонантизму), їхня відмінність від перших маніфестацій дитячого мовлення. Закономірності освоєння артикуляційної сторони мовлення. Засвоєння системи фонологічних протиставлень як основа формування свідомих і довільних артикуляційних рухів. Фонетичний склад перших слів, особливості їхньої складової структури. Типологія мовленнєвих помилок, характерних для дитячого мовлення: пропуски, заміни, перекручування звуків у слові; модифікація слів зі стиканням приголосних. Розвиток лексики дитячого мовлення. Процес оволодіння знаковою природою слова: формування денотативного і сигніфікативного значень. Утворення сигніфікату як наслідок генералізації денотатів. Характеристика мовних засобів дитячого мовлення. Оволодіння граматичними закономірностями мовлення. Практична граматики дитячого мовлення, його відмінність від граматики дорослих (простота, універсальність, наявність активного творчого пошуку). Процес оволодіння граматичними правилами, їхнє домінування в створенні мовленнєвої

продукції. Розвиток морфології. Розвиток словотвору. Розвиток синтаксису. Онтогенетичний розвиток зв'язного мовлення. Зв'язне мовлення як об'єкт психологічного і лінгвістичного вивчення, етапи його становлення, зміни форм зв'язності в ході розвитку. Засвоєння техніки побудови діалогу. Монологічне мовлення дітей дошкільного віку. Засвоєння техніки побудови монологу.

Змістовий модуль 2. Науково-теоретичний базис логопедії

Тема 2.1. Етіологія виникнення порушень мовлення у дітей та дорослих.

Розвиток уявлень про етіології порушень мовлення. Сучасні відомості про причини мовленнєвих порушень: органічні і функціональні, центральні і периферичні причини. Ендогенні (внутрішні) і екзогенні (зовнішні) шкідливості в етіології мовленнєвих розладів. Причини виникнення мовленнєвих порушень за М.Хватцевим. Концепція розвитку психіки Л.Виготського як методологічна основа вивчення причин мовленнєвих порушень. Соціальна ситуація розвитку. Причини й умови виникнення мовленнєвих порушень. Основні умови, що обумовлюють різноманіття мовленнєвих порушень. Критичні періоди в розвитку мовленнєвої функції. Значення спадковості у виникненні мовленнєвої патології. Роль спадкоємних факторів у сполученні з екзогенно-органічними і соціальними факторами в появі мовленнєвих порушень. Ведучі принципи аналізу мовленнєвих порушень: розвитку, системного підходу, розгляду мовленнєвих порушень у взаємозв'язку з іншими сторонами психічного розвитку дитини. Поняття про структуру мовленнєвих порушень. Первинні і вторинні порушення. Складність і поліморфність факторів, що викликають мовленнєві порушення.

Тема 2.2. Основні механізми усного мовлення.

Анатомо-фізіологічні механізми мовлення. Загальний огляд мовленнєвого апарату. Мовлення як продукт взаємодії окремих мозкових структур. Периферичний мовленнєвий апарат, його основні відділи: дихальний (енергетична система), фонаторний (резонаторна система) і артикуляційний (генераторна система). Нейрофізіологічні і нейропсихологічні механізми мовлення. Мозок і його інтегративна діяльність. Роль стріопалідарної системи, лімбіко-ретикуляторного комплексу, мозочка в забезпеченні мовлення. Структури кори головного мозку, що забезпечують мовленнєвий праксис. Первинні, вторинні і третинні зони, функціональна специфічність лівої і правої півкуль. Структурно-функціональна модель мозку (О.Лурія). Психологічні механізми мовлення. Процеси кодування і декодування мовленнєвого висловлення («прийому», «видачі») повідомлення, за Н.Жинкіним). Основний операційний механізм мовлення: складання слів з елементів, складання фраз зі слів. Загальфункціональний механізм мовлення, що забезпечує роботу його операційного механізму: осмислення мовного матеріалу, утримання в пам'яті, випереджаючий синтез. Механізми фонаційного (зовнішнього) оформлення мовлення. Мовленнєва діяльність, її структура та компоненти: мова, мовлення, мовленнєва діяльність; одиниці мови та мовлення.

Тема 2.3. Класифікація порушень мовлення.

Проблема систематизації мовленнєвих розладів. Сучасні класифікації мовленнєвих порушень. Клініко-педагогічна класифікація: час виникнення, прихильники, принципи групування, аспекти, властивості, педагогічні цілі, вік, форми мовлення. Етіопатогенетичні, клінічні і психолого-лінгвістичні критерії розмежування мовленнєвої патології. Види мовленнєвих порушень. Психолого-педагогічна класифікація: час виникнення, принципи групування, аспекти, властивості, педагогічні цілі, вік, форми мовлення. Лінгвістичні і психолого-педагогічні критерії побудови класифікації. Групи мовленнєвих порушень і їхні види. Класифікація мовленнєвих порушень запропонована Н.Чевельовою.

Змістовий модуль 3. Дислалія

Тема 3.1. Дислалія та її класифікація.

Трактування мовленнєвих порушень та терміну «дислалія». Поширеність та особливості прояву дефекту в різних вікових групах дітей. Вплив порушень звуковимови на оволодіння грамотою, на розвиток особистості дитини. Поняття рівнів порушеної вимови у вітчизняній та закордонній логопедії. Прості і складні дислалії.

Форми дислалії – функціональна і механічна (органічна). Поділ дислалії залежно від кількості порушених груп звуків: мономорфна (страждає одна група звуків) і поліморфна

(порушено дві і більше груп звуків). Класифікація функціональної дислалії з урахуванням природи порушення, актуального для логопедичного впливу – фонематичного або фонетичного, або їхніх комбінацій. Акустико-фонематична дислалія, артикуляторно-фонематична, артикуляторно-фонетична. Механічна дислалія, її зумовленість аномаліями в будові артикуляційного апарату. Характер дефекту вимови звуків при даній формі. Механічна дислалія, її механізми. Будова артикуляційного апарату в нормі, механізм утворення звуків в нормі. Основні вади в будові артикуляційного апарату та причини їх виникнення (відносно механічної дислалії): аномалії зубів, щелеп, прикусу. Періодизація розвитку прикусу: молочний прикус (тимчасовий): 1 період – формування молочного прикусу – від народження до 3-х років; 2 період – сформованого молочного прикусу – 3-6 років; змінний (змішаний) прикус (ранній етап (період) змінного прикусу- 6-9 років; пізній (кінцевий) етап (період) змінного прикусу – 9-12 років; постійний прикус (початковий – 12-15 років; кінцевий – 15-18 років). Ознаки постійного ортогнатичного прикусу. Морфологічні особливості розвитку фізіологічних та патологічних прикусів та їх вплив на мовленнєвий розвиток: прогнатія, прогенія, глибокий прикус, відкритий прикус, перехресний прикус. Характеристика порушень звуковимови органічного генезу

Тема 3.2. Класифікація звуків української мови.

Короткі відомості з фонетики та фонології української мови. Історична фонетика. Методи досліджень у фонетиці. Зв'язок фонетики з іншими мовознавчими дисциплінами. Творення звуків. Аспекти вивчення звуків: артикуляційні; акустичні; соціальні (функціональні). Звук як явище фонологічне. Поняття про фонему. Різновиди алофонів. Вікові періоди виникнення голосних і приголосних звуків. Вокалізм. Артикуляційно-акустичні характеристики голосних. Норми вимови голосних звуків української мови. Комбінаторні зміни звуків. Асиміляція. Дисиміляція. Фонематична транскрипція. Класифікація голосних звуків: за участю губ (лабіалізовані, не лабіалізовані); за ступенем підняття язика (високий, середній і низький ступінь підняття язика); за місцем підняття язика. Артикуляція голосних звуків (артикуляційні профілі). Недоліки вимови голосних звуків. Способи виправлення недоліків голосних.

Характеристика приголосних звуків української мови: а) за місцем творення (за активним мовним органом); б) за способом творення; в) за участю голосу і шуму в їх творенні (тобто за роботою голосових зв'язок); г) за наявністю або відсутністю палаталізації (пом'якшення); д) за наявністю або відсутністю носового забарвлення. Класифікація приголосних звуків. Артикуляція приголосних звуків (артикуляційні профілі).

Тема 3.3. Обстеження мовлення дитини з дислалією, рівні порушеної вимови.

Рівні порушеної вимови (відсутність, заміна, викривлення). Лінгвістична характеристика недоліків звуковимови: за основними формами прояву і групами порушених звуків. Основні етапи діагностичного обстеження: оцінка фізичного і неврологічного стану дітей: вивчення будови органів артикуляції; дослідження стану артикуляційної та мимічної моторики, а також моторики кистей рук; поглиблене вивчення звуковимови, просодики та фонематичних процесів при логопедичному обстеженні мовленнєвої діяльності дітей. Обстеження артикуляційного апарату. Обстеження звуковимови. Недоліки вимови окремих голосних і приголосних звуків: сигматизм, ротацізм, ламбдацізм, капацізм, гамацізм, хитизм, йотацізм. Обстеження фонематичного слуху та слухового сприймання. Робота з немовними звуками. Аналіз і синтез звукового складу слова. Виховання узагальнюючих уявлень про диференціальні ознаки фонем. Підготовка до засвоєння понять: твердість-м'якість. Підготовка до засвоєння понять: твердий і м'який приголосний. Підготовка до засвоєння понять: глухість-дзвінкість (без голосу, з голосом). Засвоєння понять глухість-дзвінкість. Підсилення кінестетичного сприймання голосового і артикуляційного апарату при вимові глухих і дзвінких приголосних. Формування семантичної структури слова у дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку. Розвиток слухового сприймання у дітей дошкільного віку. Способи і прийоми виявлення недоліків звуковимови у дітей. Мета, зміст та методика обстеження дитини з дислалією. Обстеження артикуляційного апарату, дрібної моторики, звуковимови, фонематичних процесів. Оформлення необхідної логопедичної документації;

заповнення мовленнєвої картки. Диференційна діагностика функціональної та механічної дислалії.

Тема 3.4. Методика логопедичної роботи з усунення дислалії.

Методика логопедичного впливу при дислалії. Етапи і прийоми логопедичного впливу та задачі кожного етапу роботи за методиками Н.Чевельової, М.Фомічевої, М.Савченко, Б.Гриншпуна. Основні етапи традиційної корекційно-педагогічної роботи з усунення недоліків звуковимови: підготовчий етап, етап формування первинних вимовних умінь і навичок, етап формування комунікативних умінь і навичок. Зміст логопедичної роботи з усунення мовленнєвих порушень: розвиток фонематичних процесів (уваги, сприймання); розвиток артикуляційної моторики; розвиток дрібної моторики пальців рук; формування (постановка) правильної вимови звука: за наслідуванням, з механічною допомогою (з використанням логопедичних зондів), змішаний спосіб постановки звуків; диференціація поставленого і змішаного звука у вимові. Послідовність автоматизації поставленого звука: автоматизація звука у складах (прямих, обернених, із збігом приголосних); автоматизація звука в словах (на початку слова, в середині, кінці); автоматизація звука у реченні; автоматизація звука у чистомовках і віршах; автоматизація звука в коротких і довгих оповіданнях. Урахування взаємозв'язку звуків при виборі послідовності їхньої постановки при складній дислалії. Терміни і тривалість логопедичних занять. Види логопедичних занять – індивідуальні, під групові, фронтальні. Організація занять з урахуванням провідної діяльності дитини і спрямування на стимуляцію її пізнавальної активності. Диференційований підхід у корекційній роботі з дітьми, що мають дислалію. Особливості логопедичної роботи при механічній дислалії.

Змістовий модуль 4. Методика логопедичної корекції звуків раннього онтогенезу та при сигматизмі / парасигматизмі.

Тема 4.1. Недоліки вимови свистячих звуків, способи їх виправлення.

Сигматизм – недоліки у вимові свистячих і шиплячих звуків [с, с', з, з', ц, ж, ч, щ]. Типові недоліки вимови свистячих звуків і шиплячих звуків: губно-зубний сигматизм; призубний сигматизм; шиплячий сигматизм, свистячий сигматизм; міжзубний сигматизм; бічний сигматизм; носовий сигматизм. Характеристика свистячих звуків [с] – [с'], [з] – [з'], [ц], [дж]. Опис правильного укладу органів артикуляції. Види порушень звуковимови свистячих звуків, їх причини і характеристика. Методика виправлення різних видів сигматизмів та парасигматизмів свистячих фонем. Значення артикуляційної гімнастики і вироблення спрямованого повітряного струменя у виправленні недоліків вимови свистячих звуків. Прийоми корекційної роботи з постановки свистячих фонем в залежності від виду порушення з використанням логопедичних зондів. Робота з формування фонематичного сприйняття при парасигматизмах. Закріплення комунікативних умінь і навичок. Автоматизація свистячих звуків у складах, словах, реченнях іграх і текстах. Диференціація вимови свистячих звуків

Тема 4.2. Недоліки вимови шиплячих звуків та методика їх подолання.

Характеристика шиплячих фонем. Опис правильного укладу органів артикуляції. Причини і варіанти порушень – сигматизми і парасигматизми шиплячих звуків. Значення артикуляційної гімнастики і формування спрямованого повітряного струменя у виправленні недоліків вимови шиплячих звуків. Прийоми і послідовність постановки шиплячих звуків. Вибір вихідної збереженої фонемі для постановки шиплячих звуків. Залежність методичних прийомів корекції від виду порушення. Прийоми корекції фонем з використанням логопедичних зондів. Тренування з розвитку фонематичного сприйняття у випадках заміни звуку. Закріплення комунікативних умінь і навичок. Автоматизація шиплячих звуків у складах, словах, реченнях іграх і текстах. Диференціація вимови шиплячих звуків. Диференціація свистячих та шиплячих звуків.

Тема 4.3. Недоліки вимови губних та передньоязикових звуків.

Характеристика звуків [п], [б], [м]. Опис правильного укладу органів артикуляції. Недоліки вимови звуків [п], [б], [м]. Прийоми і послідовність постановки губних звуків. Механізм утворення губно-губних, губно-зубних звуків [в], [ф]. Опис правильного укладу органів артикуляції. Недоліки вимови звуків. Прийоми і послідовність постановки звуків.

Артикуляційні вправи. Механізм утворення передньоязикових звуків [т] – [т'], [д] – [д'], [н] – [н']. Опис правильного укладу органів артикуляції. Недоліки вимови передньоязикових звуків. Прийоми і послідовність постановки передньоязикових звуків. Артикуляційні вправи. Автоматизація звуків у складах, словах, реченнях іграх і текстах. Диференціація звуків.

Змістовий модуль 5. Методика логопедичної корекції задньоязикових та сонорів.

Тема 5.1. Недоліки вимови задньоязикових звуків.

Характеристика фонем. Опис правильного укладу органів артикуляції. Причини і варіанти порушень, що виявляються у пропусках і замінах звуків. Артикуляційна гімнастика для постановки задньоязикових звуків. Прийоми корекції фонем з використанням логопедичних зондів. Розвиток фонематичного сприйняття при замінах. Закріплення комунікативних умінь і навичок. Автоматизація звуків [й], [к] – [к'], [г] – [г'], [х] – [х'], [ґ] у складах, словах, реченнях іграх і текстах. Диференціація звуків.

Тема 5.2. Недоліки вимови звуків [л] – [л'] (ламбдацизм і параламбдацизм).

Характеристика фонем [л] – [л']. Опис правильного укладу органів артикуляції. Причини і варіанти порушень фонем. Корекція порушень вимови фонем [л] – [л']. Артикуляційна гімнастика на підготовчому етапі постановки звука. Прийоми корекції фонем з використанням логопедичних зондів. Закріплення комунікативних умінь і навичок. Диференціація звуків [л] – [л'].

Тема 5.3. Недоліки вимови звуків [р] – [р'] (ротацизм і параротацизм).

Характеристика фонем. Опис правильного укладу органів артикуляції. Причини і варіанти порушень. Корекція порушень вимови фонем [р] – [р']. Прийоми постановки звука. Задачі підготовчого етапу – активізація кінчика язика, формування повітряного струменя. Артикуляційна гімнастика для постановки звуків [р] – [р']. Вибір вихідної збереженої фонемі для постановки звуків [р] – [р']. Прийоми корекції фонем з використанням логопедичних зондів. Закріплення комунікативних умінь і навичок. Диференціація звуків

Змістовий модуль 6. Порушення фонематичних процесів у дітей

Тема 6.1. Формування звукової сторони мовлення в онтогенезі

Механізми оволодіння фонетико-фонематичною стороною мовлення. Специфічні психологічні механізми розвитку мовлення. Формування сенсорного та перцептивного рівнів слухового сприймання в онтогенезі. Формування фонематичних уявлень про звуковий склад слів в онтогенезі. Формування правильної звуковимови в онтогенезі. Оволодіння дітьми звуковим аналізом та синтезом

Тема 6.2. Особливості розвитку фонематичних процесів в онтогенезі.

Критерії та нормативні показники оволодіння фонетико-фонематичною стороною мовлення: гуління, лепет, сенсорний рівень слухового сприймання, перцептивний рівень слухового сприймання, фонематична увага та пам'ять, фонематичний контроль, фонематичні уявлення, оволодіння правильною артикуляцією фонем, навички довільного звукового аналізу та синтезу.

Тема 6.3. Обстеження фонематичних процесів у дітей.

Організація діагностичного логопедичного обстеження дітей із ФФНМ. Обстеження звуковимови у дітей із ФФНМ. Діагностична процедура обстеження фонематичних процесів у дітей із ФФНМ. Діагностика сформованості довільних видів звукового аналізу у дітей із ФФНМ. Методика обстеження фонематичних процесів у дошкільників (за В.В. Тищенко).

Змістовий модуль 7. Корекція ФФНМ.

Тема 7.1. Організація корекційної роботи в групах для дітей з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення

Психолого-педагогічна характеристика дітей з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення. Завдання корекційної роботи з дітьми із фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення: формування у дітей фонетичної системи мови, тобто уточнення та закріплення вимови збережених звуків; розвиток повноцінного фонематичного слуху і сприймання; формування навичок звуко-складового аналізу і синтезу; забезпечення засвоєння дітьми деяких елементів грамоти на основі аналітико-синтетичної діяльності. Програма навчання дітей з ФФН. Рекомендації щодо роботи з батьками. Взаємозв'язок логопеда і вихователя.

Тема 7.2. Методичні основи проведення індивідуальних корекційних занять з дітьми з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення (ФФНМ)

Мета, задачі, зміст і організація індивідуальних занять. Залежність конкретного змісту заняття від структури мовленнєвого дефекту. Розділи індивідуальної роботи (корекція вимовного і інтонаційного рівня мовлення, порушень диференціації окремих груп звуків та ін.). Планування індивідуальної роботи (перспективне і поточне). Вимоги до складання планів-конспектів індивідуальних занять. Структура заняття (відповідно до розділів роботи). Планування і розробка індивідуальних занять. Складання перспективних планів і поточних планів індивідуальної роботи з дитиною. Добір і структурування мовного, дидактичного, наочно-ілюстративного та іншого матеріалу. Розробка моделей індивідуальних занять за різними розділами з урахуванням етапів навчання. Обговорення пропонованих моделей. Проведення студентами занять за розробленими моделями. Аналіз занять.

Тема 7.3. Методичні основи проведення фронтальних корекційних занять з дітьми з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення (ФФНМ)

Організація фронтальних занять у групі для дітей із ФФНМ. Зразковий зміст фронтальної роботи в рамках конкретних дисциплін (заняття з постановки звуків, вимови, підготовки до навчання грамоті). Заняття з постановки звуків (вимови): тематика, задачі, зміст і структура. Заняття з підготовки до навчання грамоті: тематика, задачі, зміст і структура. Спостереження за фронтальними заняттями логопеда і підготовка студентами матеріалів з окремих фрагментів заняття.

Змістовий модуль 8. Логопедичний кабінет

Тема 8.1. Паспорт логопедичного кабінету. Необхідні та варіативні складові логопедичного кабінету.

Огляд основних функцій та значення логопедичного кабінету в освітньому та реабілітаційному процесах. Паспорт логопедичного кабінету. Необхідні складові логопедичного кабінету. Варіативні складові логопедичного кабінету. Організація простору кабінету. Ресурси та матеріали для логопедичної роботи. Технологічне обладнання кабінету.

Тема 8.2. Безпечне корекційно-розвивальне середовище.

Основи створення безпечного середовища. Фізична безпека в корекційно-розвивальному середовищі. Психологічна безпека в освітньому процесі. Заходи з попередження травм та надзвичайних ситуацій. Особливості роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Роль логопеда у створенні безпечного середовища. Використання сучасних технологій для забезпечення безпеки. Профілактика стресу та вигорання серед педагогічних працівників.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів			
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Семінарські/ Практичні /Лабораторні заняття, год		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів	
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	15		4		4		7		4	4	8	
2	15		4		4		7		4	4	8	
3	15		4		4		7		4	4	8	
4	15		2		2		11		4	4	6	
5	15		4		4		7		4	4	8	
6	15		4		4		7		4	4	8	
7	15		4		4		7		4	4	8	
8	15		2		2		11		4	4	6	
Усього за змістові модулі	60		28		28		64				60	
Підсумковий семестровий контроль залік	30										40	
Загалом			90							100		

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Тема 1.1. Теоретичні та методологічні основи логопедії. Тема 1.2. Система логопедичної допомоги в Україні. Тема 1.3. Принципи і методи логопедичного впливу. Тема 1.4. Розвиток мовлення дітей раннього віку в процесі нормального онтогенезу.	4	
2	Тема 2.1. Етіологія виникнення порушень мовлення у дітей та дорослих. Тема 2.2. Основні механізми усного мовлення. Тема 2.3. Класифікація порушень мовлення.	4	
3	Тема 3.1. Дислалія та її класифікація. Тема 3.2. Класифікація звуків української мови. Тема 3.3. Обстеження мовлення дитини з дислалією, рівні порушеної вимови. Тема 3.4. Методика логопедичної роботи з усунення дислалії.	4	
4	Тема 4.1. Недоліки вимови свистячих звуків. Сигматизм і парасигматизм, способи його виправлення. Тема 4.2. Недоліки вимови шиплячих звуків та методика їх подолання. Тема 4.3. Недоліки вимови губних, губно-губних, губно-зубних та передньоязикових звуків.	2	
5	Тема 5.1. Недоліки вимови звуків [й] (йотацізм), [к] – [к’], [г] – [г’], [х] – [х’], [г] (капацізм, гамацізм, хитизм). Тема 5.2. Недоліки вимови звуків [л] – [л’] (ламбдацізм і	4	

	параламбдацизм). Тема 5.3. Недоліки вимови звуків [р] – [р'] (ротацізм і параротацізм).		
6	Тема 6.1. Формування звукової сторони мовлення в онтогенезі Тема 6.2. Особливості розвитку фонематичних процесів в онтогенезі. Тема 6.3. Обстеження фонематичних процесів у дітей.	4	
7	Тема 7.1. Організація корекційної роботи в групах для дітей з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення Тема 7.2. Методичні основи проведення індивідуальних корекційних занять з дітьми з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення (ФФНМ) Тема 7.3. Методичні основи проведення фронтальних корекційних занять з дітьми з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення (ФФНМ)	4	
8	Тема 8.1. Паспорт логопедичного кабінету. Необхідні та варіативні складові логопедичного кабінету. Тема 8.2. Безпечне корекційно-розвивальне середовище.	2	
Разом		28	

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Тема 1.1. Теоретичні та методологічні основи логопедії. Тема 1.2. Система логопедичної допомоги в Україні. Тема 1.3. Принципи і методи логопедичного впливу. Тема 1.4. Розвиток мовлення дітей раннього віку в процесі нормального онтогенезу.	4	
2	Тема 2.1. Етіологія виникнення порушень мовлення у дітей та дорослих. Тема 2.2. Основні механізми усного мовлення. Тема 2.3. Класифікація порушень мовлення.	4	
3	Тема 3.1. Дислалія та її класифікація. Тема 3.2. Класифікація звуків української мови. Тема 3.3. Обстеження мовлення дитини з дислалією, рівні порушеної вимови. Тема 3.4. Методика логопедичної роботи з усунення дислалії.	4	
4	Тема 4.1. Недоліки вимови свистячих звуків. Сигматизм і парасигматизм, способи його виправлення. Тема 4.2. Недоліки вимови шиплячих звуків та методика їх подолання. Тема 4.3. Недоліки вимови губних, губно-губних, губно-зубних та передньоязикових звуків.	2	
5	Тема 5.1. Недоліки вимови звуків [й] (йотацізм), [к] – [к'], [г] – [г'], [х] – [х'], [г] (капацізм, гамацізм, хитизм). Тема 5.2. Недоліки вимови звуків [л] – [л'] (ламбдацізм і параламбдацізм). Тема 5.3. Недоліки вимови звуків [р] – [р'] (ротацізм і параротацізм).	4	

6	Тема 6.1. Формування звукової сторони мовлення в онтогенезі Тема 6.2. Особливості розвитку фонематичних процесів в онтогенезі. Тема 6.3. Обстеження фонематичних процесів у дітей.	4	
7	Тема 7.1. Організація корекційної роботи в групах для дітей з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення Тема 7.2. Методичні основи проведення індивідуальних корекційних занять з дітьми з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення (ФФНМ) Тема 7.3. Методичні основи проведення фронтальних корекційних занять з дітьми з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення (ФФНМ)	4	
8	Тема 8.1. Паспорт логопедичного кабінету. Необхідні та варіативні складові логопедичного кабінету. Тема 8.2. Безпечне корекційно-розвивальне середовище.	2	
Разом		28	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання – тестування.	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яким чином мовлення розглядається як функціональна система? 2. Що включає в себе поняття мовленнєвої норми та які основні види порушень мовлення існують? 3. Який предмет та об'єкт дослідження у логопедії? 4. Опишіть теоретичні та практичні задачі логопедії. 5. Які загальнодидактичні та специфічні методологічні принципи використовуються в логопедії? 6. Які основні напрями розвитку логопедичної допомоги в Україні? 7. Які новітні здобутки системи логопедичної допомоги в Україні ви можете назвати? 8. Які методи логопедичного впливу використовуються в сучасній практиці? 9. Які фактори впливають на ефективність логопедичної роботи? 10. Опишіть особливості розвитку мовлення у дітей раннього віку, зокрема в періоди немовляти, раннього та дошкільного дитинства. 	Тестування передбачає надання відповідей на 8 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	4
	Практичне завдання: Кейс-стаді з аналізом розвитку мовлення.	Вимоги до виконання та оформлення: студентам пропонується: на основі відео та аудіо фрагментів розвитку мовлення дітей різного віку проведіть аналіз стадій розвитку мовлення. Визначте особливості мовлення на кожному етапі розвитку (немовляти, раннє дитинство, дошкільне дитинство) та встановити нормативність розвитку мовлення.	Максимальну кількість балів за завдання отримає студент, який демонструє: Точність аналізу стадій розвитку мовлення (максимум 1 бал) 0,5 бала: Неповний аналіз з незначними пропусками в	4

			<p>описі стадій розвитку мовлення. 1 бал: Повний та детальний аналіз стадій розвитку мовлення без помилок та пропусків. Виявлення особливостей мовлення на кожному етапі розвитку (максимум 1 бал) 0,5 бала: Визначення основних особливостей мовлення з деякими помилками або пропусками. 1 бал: Точне та докладне визначення особливостей мовлення на кожному етапі розвитку. Оцінка нормативності розвитку мовлення (максимум 1 бал) 0,5 бала: Загальний аналіз нормативності з деякими пропусками або недостатньою деталізацією. 1 бал: Детальний та обґрунтований аналіз нормативності розвитку мовлення, включаючи пояснення відхилень, якщо такі є. Якість та логіка викладу, оформлення (максимум 1 бал) 0,5 бала: Загалом ясний та логічний виклад, але з деякими недоліками в оформленні або структурі. 1 бал: Чіткий, логічно</p>	
--	--	--	--	--

			впорядкований виклад матеріалу, відповідність академічним стандартам оформлення.	
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			8
2	Теоретичне завдання – тестування.	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які основні різновиди причин порушень мовлення (органічні, функціональні, центральні, периферичні)? 2. Що таке ендогенні та екзогенні фактори в етіології мовленнєвих розладів? 3. Які причини виникнення мовленнєвих порушень були визначені М.Хватцевим? 4. Яке значення має концепція розвитку психіки Л.Виготського для вивчення причин мовленнєвих порушень? 5. Як визначаються критичні періоди в розвитку мовленнєвої функції? 6. Опишіть анатомо-фізіологічні механізми мовлення. 7. Як мовлення забезпечується взаємодією окремих мозкових структур? 8. Яка роль стріопалідарної системи, лімбіко-ретикуляторного комплексу, мозочка в забезпеченні мовлення? 9. Що таке основний операційний механізм мовлення? 10. Які основні принципи і критерії використовуються в клініко-педагогічній класифікації мовленнєвих порушень? 	Тестування передбачає надання відповідей на 8 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	4
	Практичне завдання: Розробка комплексної таблиці аналізу етіології та механізмів порушень	<p>Вимоги до виконання та оформлення:</p> <p>Створіть детальну таблицю, в якій будуть представлені різні аспекти етіології мовленнєвих</p>	Максимальну кількість балів за завдання отримає студент, який демонструє:	4

<p>мовлення</p>	<p>порушень. Таблиця повинна включати наступні розділи: Типи порушень мовлення: Перелік основних видів мовленнєвих порушень. Етіологічні фактори: Органічні та функціональні, центральні та периферичні, ендогенні та екзогенні фактори. Вікові особливості: Особливості мовленнєвих порушень, характерні для різних вікових груп (немовлята, дошкільнята, школярі, дорослі). Причини за М.Хватцевим та Л.Виготським: Згадайте концепції цих вчених і їх підхід до аналізу причин порушень мовлення. Мозкові механізми мовлення: Структури головного мозку, що відповідають за мовлення, їх роль у формуванні мовленнєвих функцій. Мовленнєвий апарат: Опис відділів периферичного мовленнєвого апарату (дихальний, фонаційний, артикуляційний). Класифікація порушень мовлення: Перелік та опис категорій згідно з сучасними класифікаціями мовленнєвих порушень. Формат подання: Таблиця має бути чіткою, структурованою та наочною. Кожна колонка таблиці має містити відповідну інформацію за вказаними вище категоріями.</p>	<p>- Глибоке розуміння теми (1 бал): Повне та точне розуміння всіх аспектів етіології мовленнєвих порушень, включаючи типи порушень, етіологічні фактори, вікові особливості, теоретичні концепції М. Хватцева та Л. Виготського, мозкові механізми мовлення, а також різні аспекти мовленнєвого апарату. - Ясність та логічність подання (1 бал): Чітке та логічне представлення інформації у таблиці. Кожна колонка має містити відповідну, лаконічну та зрозумілу інформацію за заданими категоріями. - Повнота та об'ємність матеріалу (1 бал): Подання всіх важливих даних, визначених у завданні, без пропусків. Завдання повинно містити всі ключові пункти, вказані в описі завдання. Аналітичні здібності та критичне мислення (1 бал): Здатність студента аналізувати, порівнювати та інтегрувати різноманітну інформацію, висловлювати власні ідеї та висновки з урахуванням наукових</p>	
-----------------	--	---	--

			джерел та теоретичних підходів.	
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			8
3	Теоретичне завдання – тестування.	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яке трактування мовленнєвих порушень включає термін «дислалія»? 2. Які основні форми дислалії, і як вони відрізняються? 3. Що таке мономорфна і поліморфна дислалія? 4. Як класифікуються функціональна та механічна дислалія залежно від природи порушення? 5. Які аномалії в будові артикуляційного апарату можуть сприяти виникненню механічної дислалії? 6. Як класифікуються голосні звуки української мови? 7. Що таке артикуляційно-акустичні характеристики приголосних звуків? 8. Які основні способи виправлення недоліків вимови голосних звуків? 9. Які основні рівні порушеної вимови при дислалії? 10. Які етапи обстеження мовлення дитини з дислалією важливі для точної діагностики? 	Тестування передбачає надання відповідей на 8 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	4
	Практичне завдання: Створення таблиці аналізу та класифікації дислалії.	<p>Вимоги до виконання та оформлення:</p> <p>Завдання полягає у створенні детальної таблиці, якою класифікує різні види дислалії. Таблиця повинна включати наступні колонки:</p> <p>Тип дислалії: Опис функціональної та механічної (органічної) дислалії.</p> <p>Характеристики порушень: Опис порушень вимови, що відносяться до кожного типу (наприклад, заміни, викривлення, відсутність звуків).</p> <p>Вікові особливості: Пояснення того, як прояви дислалії можуть відрізнятися залежно від вікової групи дитини.</p> <p>Причини порушення: Вказівка на етіологічні фактори такі як аномалії зубів, щелепи, прикусу тощо.</p>	<p>Максимальну кількість балів за завдання отримає студент, який демонструє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Глибоке та всебічне розуміння теми (1 бал): Чітке розуміння всіх аспектів дислалії, включаючи різні типи, характеристики порушень, вікові особливості, етіологію. - Точність та детальність інформації (1 бал): Надання 	4

		<p>Методи корекції: Опис методів корекції та логопедичного впливу, що використовуються для кожного типу дислалії</p> <p>Приклади вправ: Конкретні приклади вправ, які можуть бути застосовані для корекції різних типів дислалій.</p> <p>Формат подання: Створіть таблицю в електронному вигляді (наприклад, Excel або Google Sheets або ін.), що дозволяє чітко представити інформацію в структурованому форматі.</p>	<p>точної, докладної та релевантної інформації у кожній колонці таблиці, без пропусків важливих даних.</p> <p>- Чіткість структури та оформлення (1 бал): Логічна структура таблиці, чітке та зрозуміле оформлення, включаючи легкість читання та візуальну привабливість.</p> <p>- Критичне мислення та аналітичні здібності (1 бал): Здатність аналізувати, порівнювати та інтегрувати інформацію, а також висловлювати обґрунтовані висновки.</p>	
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			8
4	Теоретичне завдання – тестування.	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке сигматизм і які його основні типи? 2. Які типові недоліки вимови свистячих звуків? 3. Які методики виправлення різних видів сигматизмів використовуються у логопедії? 4. Яке значення має артикуляційна гімнастика у корекції свистячих звуків? 5. Як проводиться автоматизація свистячих звуків у мовленні? 6. Які основні причини та види порушень у вимові шиплячих звуків? 7. Які етапи та прийоми постановки шиплячих звуків є ефективними? 8. Як відбувається диференціація вимови свистячих та шиплячих звуків? 9. Які основні недоліки вимови губних звуків, і які 	<p>Тестування передбачає надання відповідей на 8 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.</p>	4

		прийоми використовуються для їх корекції? 10. Які методики та вправи ефективні для постановки та автоматизації передньоязикових звуків?		
	Практичне завдання: демонстрація способів постановки та автоматизації звуків.	<p>Вимоги до виконання та оформлення:</p> <p>Підбір та демонстрація прийому постановки та ігри з автоматизації звуків у рольових іграх. Прийоми обираються для різних груп звуків. Оберіть специфічні прийоми постановки звуків для різних груп звуків (наприклад, свистячих, шиплячих, губних).</p> <p>Поясніть, чому обрані прийоми ефективні для кожної групи звуків. Підготуйте демонстраційні матеріали, такі як відео, слайди або детальні інструкції, що ілюструють застосування прийомів у контексті рольових ігор.</p> <p>Забезпечте чіткі пояснення кожного етапу ігор та прийомів.</p>	<p>Максимальну кількість балів за гру отримає студент, який демонструє:</p> <p>Компетентність у виборі прийомів (1 бал): Чітке розуміння та обґрунтування вибору специфічних прийомів постановки звуків для різних груп (наприклад, свистячих, шиплячих, губних), включаючи теоретичне обґрунтування їх ефективності.</p> <p>Якість та оригінальність демонстраційних матеріалів (1 бал): Високоякісні, креативні та наочні демонстраційні матеріали, такі як відео, слайди або детальні інструкції, які наочно ілюструють застосування прийомів у контексті рольових ігор.</p> <p>Зрозумілість та логічність подання (1 бал): Чітке та логічне пояснення кожного етапу ігор та прийомів, забезпечення зрозумілості інструкцій для реалізації в практичній діяльності.</p> <p>Аналітичні та критичні здібності (1 бал): Здатність аналізувати ефективність</p>	4

			використаних методик, враховувати можливі труднощі при їх застосуванні та пропонувати шляхи їх вирішення.	
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			8
5	Теоретичне завдання – тестування.	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які характеристики мають задньоязикові фонemi? 2. Які основні причини порушень вимови задньоязикових звуків? 3. Які артикуляційні вправи ефективні для постановки задньоязикових звуків? 4. Як використовуються логопедичні зонди для корекції задньоязикових фонем? 5. Які методи використовуються для автоматизації звуків [й], [к] – [к'], [г] – [г'], [х] – [х'], [г]? 6. 6. Які особливості та причини порушень вимови фонем [л] – [л']? 7. Які специфічні методики використовуються для корекції ламбдацизму та параламбдацизму? 8. Які характерні недоліки вимови зустрічаються при ротацізмі та параротацізмі? 9. Які підготовчі вправи та методики ефективні для постановки звуків [р] – [р']? 10. Як відбувається диференціація звуків при корекції ротацізму та параротацізму? 	Тестування передбачає надання відповідей на 8 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	4
	Практичне завдання: демонстрація способів постановки та автоматизації звуків.	<p>Вимоги до виконання та оформлення:</p> <p>Підбір та демонстрація прийому постановки та ігри з автоматизації звуків у рольових іграх. Прийоми обираються для різних груп звуків. Оберіть специфічні прийоми постановки звуків для різних груп звуків (наприклад, свистячих, шиплячих, губних). Поясніть, чому обрані прийоми ефективні для кожної групи звуків. Підготуйте демонстраційні матеріали, такі як відео, слайди або детальні інструкції, що</p>	Максимальну кількість балів за гру отримає студент, який демонструє: Компетентність у виборі прийомів (1 бал): Чітке розуміння та обґрунтування вибору специфічних прийомів постановки звуків для різних груп (наприклад,	4

		ілюструють застосування прийомів у контексті рольових ігор. Забезпечте чіткі пояснення кожного етапу ігор та прийомів.	свистячих, шиплячих, губних), включаючи теоретичне обґрунтування їх ефективності. Якість та оригінальність демонстраційних матеріалів (1 бал): Високоякісні, креативні та наочні демонстраційні матеріали, такі як відео, слайди або детальні інструкції, які наочно ілюструють застосування прийомів у контексті рольових ігор. Зрозумілість та логічність подання (1 бал): Чітке та логічне пояснення кожного етапу ігор та прийомів, забезпечення зрозумілості інструкцій для реалізації в практичній діяльності. Аналітичні та критичні здібності (1 бал): Здатність аналізувати ефективність використаних методик, враховувати можливі труднощі при їх застосуванні та пропонувати шляхи їх вирішення.	
Усього за ЗМ 5 контр. заходів	2			8
6	Теоретичне завдання – тестування.	Питання для підготовки: 1. Які основні механізми оволодіння фонетико-фонематичною стороною мовлення в онтогенезі? 2. Які специфічні психологічні механізми впливають на розвиток мовлення у дітей?	Тестування передбачає надання відповідей на 8 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	4

		<p>3. Як формується сенсорний та перцептивний рівні слухового сприймання в онтогенезі?</p> <p>4. Як відбувається формування фонематичних уявлень про звуковий склад слів в онтогенезі?</p> <p>5. Як діти оволодівають навичками звукового аналізу та синтезу?</p> <p>6. Які критерії та нормативні показники оволодіння фонетико-фонематичною стороною мовлення?</p> <p>7. Які етапи розвитку фонематичних процесів можна відзначити в онтогенезі дітей?</p> <p>8. Які ключові аспекти організації діагностичного логопедичного обстеження дітей із порушеннями фонематичних процесів?</p> <p>9. Які методи та підходи використовуються для діагностики сформованості довільних видів звукового аналізу у дітей?</p> <p>10. Яка методика обстеження фонематичних процесів рекомендована для дошкільників за В.В. Тищенко?</p>		
	<p>Практичне завдання: Підбір діагностичного матеріалу за статтею В. Тищенко.</p>	<p>Вимоги до виконання та оформлення: Створити діагностичний матеріал за статтю В.Тищенко "Ієрархія фонематичних процесів" (в кінці статті) у форматі Word, PowerPoint, у якому необхідно вказати вид процесу, інструкцію, додати дидактичний матеріал (малюнки тощо). Види Фонематичних Процесів: Чітко визначте кожен фонематичний процес, описаний у статті. Інструкції: Напишіть детальні інструкції щодо проведення діагностики для кожного фонематичного процесу. Дидактичний Матеріал: Додайте відповідні дидактичні матеріали (малюнки, схеми, таблиці тощо), які допоможуть у візуалізації та зрозумінні процесу. Всі дидактичні матеріали повинні бути якісними та доречними до змісту. Мова та Стиль:</p>	<p>Максимальну кількість балів за гру отримає студент, який демонструє: Глибоке розуміння теми (1 бал): Чітке розуміння ієрархії фонематичних процесів, описаних В. Тищенко, та їхньої ролі у фонетико-фонематичній стороні мовлення. Якість та точність матеріалу (1 бал): Надання точних та докладних інструкцій для кожного фонематичного процесу, а також використання відповідних дидактичних матеріалів, які підтримують зміст</p>	<p>4</p>

		<p>Використовуйте чітку, зрозумілу та наукову мову. Забезпечте логічність та послідовність у поданні інформації.</p> <p>Оформлення Слайдів (якщо використовується PowerPoint):</p> <p>Кожен слайд має містити лише один основний пункт або ідею.</p> <p>Використовуйте зрозумілі шрифти та розміри тексту.</p> <p>Уникайте перевантаження слайдів занадто багатою інформацією.</p> <p>Візуальне Оформлення:</p> <p>Кольорова схема та дизайн мають бути оформлені професійно та не відволікати від основного контенту.</p> <p>Використання Джерел:</p> <p>Усі використані джерела (включно зі статтею В. Тищенка) повинні бути коректно цитовані згідно з академічними стандартами.</p> <p>Перевірка на Помилки:</p> <p>Ретельно перевірте документ на наявність граматичних, орфографічних та пунктуаційних помилок.</p>	<p>інструкцій.</p> <p>Креативність та оригінальність (1 бал): Використання креативного підходу у створенні дидактичних матеріалів, що робить навчання захоплюючим і зрозумілим, з демонстрацією оригінальних ідей.</p> <p>Чіткість та професійність оформлення (1 бал): Високий рівень оформлення матеріалу у Word або PowerPoint, включаючи чіткість, організацію, професійний вигляд та візуальну привабливість.</p>	
Усього за ЗМ 6 контр. заходів	2			8
7	Теоретичне завдання – тестування.	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яка психолого-педагогічна характеристика дітей з ФФНМ? 2. Які основні завдання корекційної роботи з дітьми з ФФНМ? 3. Яка роль логопеда та вихователя у корекційній роботі з дітьми з ФФНМ? 4. Яка мета індивідуальних корекційних занять з дітьми з ФФНМ? 5. Які основні компоненти структури індивідуального заняття з дитиною з ФФНМ? 6. Які вимоги ставляться до складання планів- 	<p>Тестування передбачає надання відповідей на 8 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.</p>	4

		<p>конспектів індивідуальних занять?</p> <p>7. Як організувати фронтальні заняття у групі для дітей із ФФНМ?</p> <p>8. Які основні зміст і структура занять з постановки звуків для дітей з ФФНМ?</p> <p>9. Які особливості занять з підготовки до навчання грамоті для дітей з ФФНМ?</p> <p>10. Як студенти можуть аналізувати та навчатися з досвіду проведення фронтальних занять логопеда?</p>		
	<p>Практичне завдання: Створення таблиці планування корекційної роботи для дітей з ФФНМ</p>	<p>Вимоги до виконання та оформлення: Створіть детальну таблицю, яка буде служити як план для організації корекційної роботи з дітьми, які мають фонетико-фонематичне недорозвинення мовлення. Таблиця повинна включати наступні елементи: Тип Заняття: Визначте, чи це індивідуальні або групові заняття. Цілі Заняття: Опис цілей заняття згідно з особливостями дітей з ФФНМ. Основні Завдання: Конкретизуйте завдання, які необхідно вирішити в рамках заняття (наприклад, формування фонетичної системи мови, розвиток фонематичного слуху і т.д.). Методи та Підходи: Опишіть методи та підходи, які ви плануєте використовувати для досягнення поставлених цілей. Дидактичний Матеріал: Перелічіть дидактичні матеріали, які будуть використані в ході заняття (малюнки, таблиці, іграшки тощо). Оцінка Ефективності: Запропонуйте способи оцінки ефективності проведеного заняття.</p>	<p>Максимальну кількість балів за гру отримає студент, який демонструє: Детальність та Глибину Аналізу (1 бал): Глибоке розуміння проблематики ФФНМ та чітке визначення цілей, завдань та методів корекційної роботи, що відображає комплексний підхід до планування. Застосування Теоретичних Знань (1 бал): Ефективне використання теоретичних знань у виборі методів та підходів для корекції ФФНМ, що свідчить про глибоке розуміння матеріалу. Креативність та Інноваційність (1 бал): Прояв креативності та інноваційного мислення в підборі дидактичних матеріалів та оцінці ефективності, а також у розробці оригінальних і ефективних занять.</p>	4

			Якість Оформлення та Організація Матеріалу (1 бал): Висока якість оформлення таблиці з чіткою структурою, логічним поданням інформації та візуальною привабливістю.	
Усього за ЗМ 7 контр. заходів	2			8
8	Теоретичне завдання – тестування.	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які основні функції та значення має логопедичний кабінет? 2. Що таке паспорт логопедичного кабінету? 3. Які елементи є необхідними складовими логопедичного кабінету? 4. Які варіативні складові можуть бути у логопедичному кабінеті? 5. Як організовується простір у логопедичному кабінеті для ефективної роботи? 6. Які основні принципи створення безпечного корекційно-розвивального середовища? 7. Що включає фізична безпека в корекційно-розвивальному середовищі? 8. Як забезпечити психологічну безпеку у логопедичній роботі? 9. Які заходи можна вжити для попередження травм та надзвичайних ситуацій у логопедичному кабінеті? 10. Як логопед може сприяти профілактиці стресу та вигорання серед колег? 	Тестування передбачає надання відповідей на 8 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	4
	Практичне завдання: Розробка плану організації логопедичного кабінету	<p>Вимоги до виконання та оформлення:</p> <p>Створіть детальний план організації логопедичного кабінету, враховуючи все необхідне обладнання, матеріали та оформлення простору, а також розгляньте заходи забезпечення безпеки.</p>	<p>Максимальну кількість балів за гру отримає студент, який демонструє:</p> <p>Детальне Планування (1 бал): Глибоке розуміння всіх</p>	4

		<p>Опис Простору: Поясніть, як буде організовано простір у кабінеті, включаючи розміщення меблів, робочих зон і зон для відпочинку.</p> <p>Обладнання та Матеріали: Перелічіть всі необхідні матеріали та обладнання, що повинні бути у логопедичному кабінеті (навчальні посібники, ігри, технологічне обладнання тощо).</p> <p>Забезпечення Безпеки: Опишіть заходи, які будуть вжиті для забезпечення фізичної та психологічної безпеки в кабінеті.</p> <p>Візуальне Оформлення: Розробіть план візуального оформлення кабінету, включаючи кольорову схему, декор та інші елементи, які створюють стимулююче середовище для навчання.</p> <p>Формат подання: Створіть документ у форматі Microsoft Word або PowerPoint. Можете включити схеми, малюнки або фото для кращої наочності.</p>	<p>компонентів логопедичного кабінету, включаючи чітке визначення організації простору, необхідного обладнання та матеріалів.</p> <p>Творчий та Функціональний Підхід (1 бал): Прояв творчості та інноваційного мислення у виборі та організації елементів кабінету, що сприяє створенню стимулюючого навчального середовища.</p> <p>Орієнтація на Безпеку (1 бал): Урахування та ефективне планування заходів для забезпечення фізичної та психологічної безпеки в кабінеті, включаючи профілактику травм та надзвичайних ситуацій.</p> <p>Якість та Професійність Оформлення (1 бал): Високий рівень оформлення документа, включаючи чіткість, логічність структури, візуальну привабливість та увагу до деталей.</p>	
Усього за ЗМ 8 контр. заходів	2			8
Усього за змістові модулі контр. заходів	16			60

Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Теоретичне завдання: тестування	Питання для підготовки: Перелік питань викладений у розділі Підсумковий контроль на платформі СЕЗН ЗНУ https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16542	Тестування передбачає надання відповідей на 40 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	20
	Практичне завдання	Творче завдання передбачає підбір логопедичної корекції відповідно ситуації порушення звуковимови та/або фонетико-фонематичних процесів. Ситуації пропонуються у білетах під час екзамену. Тривалість підготовки до відповіді 20 хв.	Максимальна кількість балів – 20, які нараховуються за виконання таких частин роботи: -визначення напрямків роботи – 2 б.; -правильне визначення мети та доцільності завдання – 5 б.; -логічність, послідовність викладення матеріалу – 3 б.; -логічне обґрунтування результатів діагностики – 3 б.; - наведення прикладів корекційних вправ – 7 б.	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна література:

1. Логопедія : підручник для студентів ВНЗ / за ред. Шеремет М.К. 2-ге вид., перероб. та допов. Київ : Слово, 2010. 672 с.
2. Теорія та практикум з логопедії : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 016 «Спеціальна освіта» ОС «Бакалавр» / укладач Х.В. Барна. Ужгород : ЗППО, 2021. 124 с.
3. Хрестоматія з логопедії. Навчальний посібник / укл. Федоренко С.В., Марченко І.С. Київ : Видавництво «Книга-плюс», 2019. 496 с.
4. Шеремет М.К. Хрестоматія з логопедії. Навчальний посібник. Київ: Видавництво «Книга-плюс», 2019. 496 с.

Додаткова література:

1. Brumfitt S. Innovations in professional education for speech and language therapy. John Wiley & Sons, 2008.
2. Paul R., Norbury C. F. Language disorders from infancy through adolescence. St. Louis (MO : Elsevier Health Sciences, 2012.
3. Апухтіна В. Особливості діагностики дітей при порушенні сприймання мовлення на слух. The 2nd International scientific and practical conference “Science, innovations and education: problems and prospects” (September 15-17, 2021) Tokyo: CPN Publishing Group, 2021. С. 170-172. URL: <https://sci-conf.com.ua/ii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-science-innovations-and-education-problems-and-prospects-15-17-sentyabrya-2021-goda-tokio-yaponiya-arhiv/>.
4. Гаврилова Н.С. Методика формування та стимуляції вимови фонем. URL: <http://aqce.kpnu.edu.ua/article/view/183749>
5. Апухтіна В., Корек Г. О. Диференціальна діагностика артикуляційної диспраксії. *Збірник наукових праць студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених «Молода наука-2022»*: у 4 т Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2022. Т. 2 С. 103-104.
6. Апухтіна В. Формування довільної регуляції діяльності та її мозкових механізмів в онтогенезі. *Інтеграційні можливості сучасної психології та шляхи її розвитку*. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (10-11 жовтня 2019 року, м. Запоріжжя) Запоріжжя: ЗНУ, 2019. С. 6-7.
7. Логопедія / за ред. проф. М.К. Шеремет. Київ : «Слово», 2015. 672 с.
8. Малярчук А.Я. Дидактичний матеріал для виправлення мовних недоліків. Київ, 1997.
9. Пінчук Ю.В., Циба Л.Л. Мовленнєві вправи для виховання у дітей правильної вимови звуків Р, Р', Л, Л'. Київ : КНТ, 2007. 118 с.
10. Про затвердження Порядку надання логопедичних послуг в системі освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2020/09/11/poryadok%20nadannya%20lohopelychnykh.doc>
11. Ревуцька О. В. Комплексний підхід в профілактиці мовленнєвих та міофункціональних порушень у дітей дошкільного віку. URL: <https://dspace.bdpu.org/bitstream/123456789/3490/1/Kompleksnyi%20pidkhd%20v%20profilaktytsi%20movlennievuykh%20ta%20miofunktsionalnykh%20porushen%20u%20ditei%20doshkilnoho%20viku.pdf>
12. Савченко М.А. Методика виправлення вад вимови у дітей. Київ : Рад. шк.,1983.
13. Соботович Є.Ф. Вибрані праці з логопедії. / укл. В.В.Тищенко, Є.Ю.Линдіна. Київ. «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. 308 с.
14. Соботович Є.Ф. Нормативні показники мовленнєвого розвитку (в його фонетико-фонематичній ланці) дітей дошкільного віку. *Дефектологія*. 2003. №2. С. 7-11.
15. Тищенко В.В. Ієрархія фонематичних процесів в онтогенезі дитячого мовлення. Теорія та практика сучасної логопедії. Випуск №4. Київ : Актуальна освіта, 2007. С. 3-18.
16. Шеремет М.К., Ревуцька О.В. Логопедія (корекційна робота при дислалії) : навч. посібник. Київ : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. 160 с.

Інформаційні ресурси:

1. Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи. URL: http://biology.org.ua/files/lib/brain_mind_behavior/m.htm
 2. Інклюзивне навчання. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya> –
 3. Логопедичний сайт, де зібрані методичні поради, практичні рекомендації та весь комплекс необхідних матеріалів для розвитку мовлення дітей, попередження та подолання мовленнєвих порушень, а також підвищення результативності корекційно-розвивальної роботи. URL: <http://logoclub.com.ua>
 4. Програми розвитку дітей з порушеннями психофізичного розвитку. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej> –
 5. Українська асоціація корекційних педагогів. URL: <http://www.uasp.org.ua>
 6. Фізіологічні механізми мовленнєвої діяльності. URL: https://pidru4niki.com/15341220/psihologiya/fiziologichni_mehanizmi_movnoyi_diyalnosti
 7. Класифікаційна таблиця голосних та приголосних звуків. URL: <https://vseosvita.ua/library/klasifikacijna-tablica-golosnih-ta-prigolosnih-zvukiv-8593.html>
 8. Всеукраїнська асоціація батьків і фахівців спеціальної освіти та інклюзивного навчання. URL: <https://www.vabfsoin.biz.ua/vebinar>
 9. Асоціація логопедів України. URL: <http://www.ua-speechtherapists.com/>
 10. Асоціація сучасних логопедів «Рівновага». URL: <https://logopedu.in.ua/>
 11. Рух. Освіта. Каталог курсів підвищення кваліфікації 2024 з напрямку Логопедія. URL: <https://ruh.com.ua/category/logopedia/>
- 17.